

6884

۷۰۰

۲

۳۶۸

بوستان کتاب

بسم الله الرحمن الرحيم

WWW.KETAB.IR

آقامیری، فاطمه سادات، ۱۳۶۳ -

عطیه الهی شیوه تربیت فرزند در قرآن و حدیث از دوران جنینی تا هفت سالگی / فاطمه سادات آقامیری - قم
مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۹۵.
[۳۴۸ ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۲۵۷-) (اخلاق و علوم تربیتی: ۲۹۰- تعلیم و تربیت: ۱۴۵)]
ISBN 978- 964 - 09 - 1759 - 6

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا

چاپ قلمی، خادم‌الرضا (ع)، ۱۳۹۴ (۳۴۸ ص.)

Fatemeh Sadat Aqamiri. The Grant of God
Child upbringing in the holy Quran and Hadith
ص. ع. به انگلیسی:

کتاب نامه، ص. [۳۵۳] - ۲۴۴: همچنین به صورت زیرنویس.

چاپ دوم ۱۳۹۷

۱. تربیت خانواده‌گی - جنبه‌های قرآنی ۲. کودکان - سرپرستی - جنبه‌های مذهبی - اسلام ۳. تربیت
اخلاقی - جنبه‌های مذهبی - اسلام الف دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم مؤسسه بوستان کتاب ب. عنوان
ج. عنوان شیوه تربیت فرزند در قرآن و حدیث از دوران جنینی تا هفت سالگی

۲۹۷/۶۲۲

BP ۲۵۳/۴/۷۳۴۶

شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۸۲۱۹۸

۱۳۹۷

■ موضوع: تعلیم و تربیت: ۱۴۵ (اخلاق و علوم تربیتی: ۲۹۰)

■ گروه مخاطب: عمومی
- تخصصی (طلاب و دانشجویان)

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۲۵۷۰

مسلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۷۱۱۸

عطیه الهی

شیوه تربیت فرزند در قرآن و حدیث از دوران جنینی تا هفت سالگی

فاطمه سادات آقامیری

عطیه الهی

شیوه تربیت فرزند در قرآن و حدیث
از دوران جنینی تا هفت سالگی

- نویسنده: فاطمه سادات آقامیری
- ویراستار: ابوالفضل طریقه‌دار
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
• نوبت چاپ: دوم / ۱۳۹۷ • شمارگان: ۷۰۰ • بها: ۳۶۰۰۰ تومان

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

printed in the Islamic Republic of Iran

❖ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفاییه)، ص پ ۳۷۱۸۵/۹۱۷، تلفن: ۳۷۷۴۲۱۵۵-۷، نمابر: ۳۷۷۴۲۱۵۴، تلفن پخش: ۳۷۷۴۳۴۲۶

❖ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب یا همکاری ۱۷۰ ناشر)

❖ فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۶۶۹۶۹۸۷۸

❖ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع یاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۳۲۲۳۳۶۷۲

❖ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۳۲۲۲۰۳۷۰

❖ فروشگاه شماره ۵ (رنگین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، نبش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۷۴۳۱۷۹

اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۱۰۰۰۲۱۵۵ و با ارسال درخواست به:

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: www.bustaneketab.com

با قدردانی از همکاری که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب: ابوالفضل طریقه‌دار • اصلاحات حروف نگاری: منا جمیل‌پور، الهام قره‌گزلو و حسین محمدی
- صفحه‌آرا: سکینه ملازاده و احمد مؤتمنی • نمونه‌خوانی: سیدکاظم رضوی و سیدرضا هدایتی • کنترل نمونه‌خوانی: محمدجواد مصطفوی
- کنترل فنی صفحه‌آرایی: سیدرضا موسوی‌منش • کارشناس طراحی و گرافیک: مسعود نجابتی • طراح جلد: محمود هدایی • اداره آماده‌سازی: حمید رضا تیموری • اداره چاپخانه: مجید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی.

رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول: اهداف و معیارهای ازدواج
۱۹	اهمیت ازدواج
۲۰	فلسفه ازدواج
۲۱	۱. کسب آرامش روحی و روانی
۲۲	۲. دست یافتن به فضایل اخلاقی
۲۲	۳. برکات انسانی و اجتماعی
۲۴	۴. فزونی ارزش عبادت‌ها
۲۵	۵. افزایش رزق
۲۸	ملاک‌های انتخاب همسر
۲۸	ثروت و زیبایی
۳۰	عشق و دوست داشتن
۳۱	خانواده همسر

۳۴	ایمان
۳۵	هم‌کفو بودن
۳۷	بهترین و بدترین همسران
۴۱	فصل دوم: زمینه‌سازی تربیت در جنین
۴۵	آداب همبستری
۵۰	مکان و زمان همبستری
۵۰	مکان و زمان نامناسب
۵۳	بهترین اوقات
۵۴	توصیه‌های عبادی و اخلاقی در بارداری
۶۴	تغذیه در ایام بارداری و تأثیر آن بر کودک
۶۵	به
۶۶	کاسنی
۶۷	قاووت
۶۷	انار
۷۱	فصل سوم: تربیت شیرخوار
۷۲	آداب و مستحبات ولادت فرزند
۷۳	راضی‌بودن از جنسیت طفل
۷۴	توجه به تغذیه مادر
۷۴	اذان و اقامه گفتن
۷۶	کام برداشتن

۷۶	 غسل دادن
۷۷	 انتخاب نام زیبا
۸۲	 تراشیدن موی سر نوزاد
۸۳	 عقیقه کردن و خوراندن عقیقه
۸۴	 ختنه کردن
۸۶	 تأثیر شیر در شخصیت طفل
۸۸	 مزایای شیر مادر
۹۱	 ثواب شیردهی
۹۳	 فصل چهارم: وظایف والدین در تربیت کودک
۹۹	 خودسازی والدین
۹۹	 دانایی (علیم، خبیر، بصیر)
۱۰۰	 مهربانی (رحیم، رحمان، رئوف)
۱۰۰	 مودّت
۱۰۰	 حکمت (حکیم)
۱۰۱	 یردباری (حلیم)
۱۰۱	 دقت (لطیف)
۱۰۱	 نوآوری (اخلاق)
۱۰۲	 عزّت و اقتدار
۱۰۲	 پسندیده بودن (حمید)
۱۰۲	 خطاپوشی و آمرزش
۱۰۳	 شیوه های فرزندپروری

۱. فرزندپروری مقتدرانه ۱۰۳
۲. فرزندپروری مستبدانه ۱۰۴
۳. فرزندپروری آسان گیرانه ۱۰۴
- وظایف پدر و مادر ۱۰۷
- وظایف پدر ۱۰۸
۱. پاسداری از خانواده ۱۰۸
۲. مهربانی ۱۱۲
- وظایف مادر ۱۱۴
۱. خوش رفتاری ۱۱۵
۲. احترام گذاشتن به پدر ۱۱۷
- وظایف مشترک پدر و مادر ۱۱۸
۱. محبت و دوستی ۱۲۱
۲. برقراری عدالت ۱۲۸
۳. انواع محبت ۱۳۰
- تشویق و تنبیه ۱۳۳
- علل و فواید تشویق ۱۳۷
- شیوه های تنبیه ۱۴۳
- آثار منفی تنبیه ۱۵۱
- روش های جایگزین تنبیه ۱۵۳
- احترام گذاشتن ۱۵۵
- نصیحت کردن ۱۵۶
- شیوه های نصیحت کردن ۱۵۷

۱۶۱	مشورت خواهی
۱۶۲	مسئولیت دادن
۱۷۱	عمل به وعده
۱۷۳	مسخره نکردن
۱۷۷	انتقاد نکردن دائمی
۱۸۱	بازی کردن
۱۸۳	فواید بازی با کودکان
۱۸۵	تقویت حس کنجکاوی
۱۸۸	شکوفاسازی استعداد
۱۸۹	راه‌های شکوفاسازی استعداد کودکان
۱۹۳	تقویت اراده
۱۹۵	آموزش وقت‌شناسی
۱۹۶	والدین؛ الگوی وقت‌شناسی
۱۹۸	آموزش مطالعه
۱۹۹	روش‌های آشنا کردن کودک با کتاب
۲۰۳	نکته‌هایی درباره مطالعه کودک
۲۰۶	دعا کردن برای فرزند
۲۱۱	بازی و کودک
۲۱۲	فواید بازی
۲۱۵	انواع بازی و آموزش معارف دینی
۲۱۸	انواع سرگرمی قبل از دوسالگی
۲۱۸	نیمه اول سال اول

۲۱۹	نیمه دوم سال اول
۲۱۹	نیمه اول سال دوم
۲۲۰	بین دو - سه سال
۲۲۰	سه سالگی
۲۲۱	چهار سالگی
۲۲۳	پنج و شش سالگی
۲۲۴	بازی‌های مناسب برای آموزش مفاهیم اخلاقی و دینی
۲۲۷	نکته‌هایی در انتخاب اسباب‌بازی
۲۲۹	آشناسازی با عبادت
۲۳۲	آموزش قرآن و نماز
۲۳۳	شیوه‌های آموزش نماز به کودکان
۲۳۸	آموزش قرآن
۲۴۳	شیوه‌های ایجاد محبت خدا و اهل بیت
۲۵۱	آموزش توکل و امیدواری
۲۵۳	شکرگزاری
۲۵۷	فصل پنجم: آموزش برخی اصول اخلاقی به کودک
۲۵۷	آموزش صفات حسنه
۲۶۱	صبر و استقبال از مشکلات
۲۶۲	راه‌های صبور ساختن فرزندان
۲۶۹	قناعت و صرفه‌جویی
۲۶۹	قناعت

۲۷۱		روش‌های آموزش قناعت
۲۷۳		صرفه جویی
۲۷۵		سخاوت و صدقه
۲۷۶		راه‌های پرورش روحیه سخاوت
۲۷۸		نظم
۲۷۹		راه‌های آموزش نظم
۲۸۲		راست‌گویی
۲۸۴		علل دروغ‌گویی کودکان
۲۸۸		احترام‌گذاشتن
۲۸۹		راه‌های آموزش احترام‌گذاشتن
۲۹۹		دوستان
۳۰۱		منع از صفات غیراخلاقی
۳۰۴		راه‌های ایجاد اقتدار در خانواده
۳۰۵		غیبت
۳۰۷		تمسخر
۳۱۱		بددهنی
۳۱۱		عوامل بددهنی کودک
۳۱۳		راه‌های جلوگیری از بددهنی
۳۱۴		پرخاشگری
۳۱۶		عوامل و راه‌های درمان پرخاشگری
۳۲۱		تربیت جنسی
۳۲۳		چگونگی ظهور و بروز غریزه جنسی

۳۲۴.....عوامل بلوغ زودرس کودکان

۳۳۰.....راه‌های پیش‌گیری

۳۴۲.....شیوه‌های پاسخ‌دادن به سؤال‌های جنسی کودکان

۳۴۵.....نتیجه‌گیری

۳۵۳.....کتاب‌نامه

مقدمه

در جامعه امروز هر چه زمان می‌گذرد، نفوذ افکار و بینش‌های نادرست در ذهن مردم، به‌ویژه جوانان، با کمک وسایل آموزشی مجازی، ارتباطات الکترونیکی، اینترنت، ماهواره و... بیشتر مشاهده می‌شود، که هر کدام از آن بینش‌ها، با اهداف خاص منفی و برای ویران کردن اساس خانواده‌ها آموزش داده می‌شود. بنابر قاعده‌ای که می‌گوید: «اگر هسته را بتوان از میان برد به مرور زمان، ظاهر نیز از میان خواهد رفت»، روزی چشم باز خواهیم کرد که خانواده‌هایی با پایه‌های محکم، رو به سستی گراییده، در نتیجه آن، جامعه نیز رنگ دینی خود را از دست داده است؛ ما هم چقدر دقیق و سریع از فرهنگ «ابتدال» تقلید کرده، غنی‌ترین فرهنگ جهان خلقت را به فراموشی می‌سپاریم. در این میان، زنان و کودکان بهترین وسیله برای ترویج افکار و اعمال پلید بیگانگان هستند؛ بنابراین اگر تربیت دینی از همان دوران جنینی و کودکی صورت نگیرد، باید منتظر جامعه‌ای بود که از مسیر ویژه خود جدا شده و امور فرعی را بر امور اصلی ترجیح می‌دهد و در نتیجه آن، به همان نقطه‌ای خواهد رسید که بیگانگان پیشاپیش، آن را ترسیم کرده بودند.

از طرفی، در عصر حاضر، که بیش از چهارده قرن از بعثت پیامبر گرامی اسلام ﷺ و آموزه‌های دینی و تربیتی ایشان می‌گذرد، فاصله مسلمانان نیز با دستورها و احادیث اخلاقی، در زمینه‌های مختلف از جمله تربیت فرزند، بیشتر شده است؛ به گونه‌ای که هر چه علم، در قلمرو تعلیم و تربیت جلوتر می‌رود، باز هم نیازها را به‌طور کامل برطرف نمی‌کند.

شیوه‌های نامناسب برخورد والدین با فرزندان، دورشدن از امور معنوی، کم‌ارزش دانستن نکته‌های تربیتی و وجود عواملی با آثار سوء، مثل بازی‌های رایانه‌ای و فیلم‌های مخرب و تهدیدکننده افکار سالم کودکان، موجب شده اطفال آن گونه که مورد تأیید دین است تربیت نشوند؛ در این میان، عاملی که می‌تواند فرزندانمان را جزء آینده‌سازان جامعه اسلامی سازد، بیداری تربیت دینی در خانواده‌هاست.

قرآن و احادیث، عنایت ویژه‌ای به تربیت، خصوصاً تربیت کودک دارند؛ زیرا در صورتی که کودکان، احترام و محبت کافی ببینند و آموزش‌های لازم را در جهت آداب و اخلاق اسلامی و شکوفایی استعدادها فراگیرند و محبت خدا و اهل بیت ﷺ در وجودشان تقویت شود، امید است که افرادی مفید و صالح پرورش یابند. تا جامعه را به سمت عدالت و تقوا سوق دهند. روایات اسلامی در زمینه وظایف والدین در تربیت کودک، چگونگی برطرف کردن خواسته‌هایش، پاداش‌هایی که خداوند برای خشنودکردن طفل قرار داده و روش‌های محبت به او، توصیه‌های مفید برای دوران شیردهی و جنینی، تربیت جنسی و... همگی نشان‌دهنده آن است که اسلام نه تنها به سلامت

جسم و تأمین نیازهای طبیعی توجه دارد، بلکه در کنار آن، به تربیت روح نیز نظر کرده است. این مسئله از آنجایی اهمیت دارد که آموختن مهارت‌ها و تربیت کودک - آن هم از نوع تربیت دینی - زمینه را برای رشد بیشتر او در سال‌های بعدی فراهم می‌سازد؛ آن هم نه از نوع پیشرفتی که یک انسان معمولی دارد، بلکه رشدی تصاعدی خواهد کرد، به‌طوری‌که در مدت زمان محدودی، بتواند دانش‌های گوناگونی فرا بگیرد. البته باید این مطلب را در نظر گرفت که آثار تربیت مفید هر انسانی نه تنها جامعه، بلکه نسل‌های آینده را تحت تأثیر قرار داده و آنان را به سمت جامعه آرمانی هدایت می‌کند و به همان نسبت، تربیت نادرست آثار عکس دارد.

در چند سال اخیر در این زمینه، پژوهش‌های مفیدی ارائه شده، اما ویژگی این کتاب نسبت به دیگر تحقیقات، رعایت ترتیب در تربیت دینی است که از قبل ازدواج مادر و پدر، دوران جنینی تا پیش از دوران دبستان را دربرگرفته و درباره اصول کاربردی زیر، بحث کرده است:

اهمیت ازدواج و ملاک‌های انتخاب و بهترین و بدترین همسر، اعمال عبادی و تغذیه در دوران بارداری، تربیت شیرخوار، اصل محبت و دوستی والدین با کودک، شیوه‌های احترام گذاشتن به او، انواع بازی و آموزش معارف، پرورش روحیه دینی با ایجاد و تقویت محبت خدا و اهل بیت علیهم‌السلام در وجودش، آموزش قرآن، توکل، امیدواری و ...

هم‌چنین راه کارهای شکوفاسازی استعدادها را نشان داده است

که در این میان، با پرداختن به آموزش آداب و اخلاق اسلامی، نهی کردن آنان از رذایل اخلاقی و تربیت جنسی به‌طور ویژه، باب جدیدی گشوده شده، که در کتاب‌های دیگر کمتر بدان توجه گردیده است. البته باید در نظر داشت اثرپذیری این اصول زمانی است که مادر و پدر بتوانند وظایف خود را در برابر یکدیگر ایفا کنند.

این کتاب در آسان‌سازی مسیر تربیت دینی فرزندان بر اساس قرآن و سنت کمک مؤثری برای خانواده‌هاست، تا افراد شایسته‌ای پرورانند. پرورش کودکان، طبق آموزه‌های دینی و وارد کردن آن‌ها در اجتماع، قطعاً آینده کشور اسلامی را تضمین می‌کند.

اثر حاضر، وام‌دار آثار روان‌شناسان و عالمان تعلیم و تربیت ایرانی و خارجی است که نظریات ایشان در این جا به صورت «نقل با تصرف» و «نقل به مضمون» آمده است.

شایسته است از همه کسانی که در نوشتن این تحقیق یاری رساندند؛ به‌ویژه جناب حجة الاسلام والمسلمین دکتر رفعت‌نژاد استادیار دانشگاه پیام نور مرکز قم و دکتر محمدحسن صانعی‌پور استادیار دانشگاه پیام نور مرکز اصفهان؛ هم‌چنین از همسر من جناب حجة الاسلام والمسلمین ابراهیم قضایی قدردانی کنم که با صبوری و تأیید، مشوقم بودند. از خداوند کریم، برای‌شان توفیقات روز افزون خواستارم.

فاطمه آقامیری

قم - ۱۳۹۵